

EVET/HAYIR

OKTAY AKBAL

25.12.86

Taksim Alanı'nın Öyküsü...

"Sayısız insanın öyle veya böyle bir hatırası olan, renkli, çağrışımları zengin bir İstanbul köşesidir Taksim Meydanı. Şehrin nabzının attığı, önemli odak noktalarından biri."

Çelik Gülersoy "*Taksim*" kitabının önsözüne bu satırlarla başlıyor. Taksim, İstanbul'un yüreğinin attığı yer... Burada törenler yapılır, anıta hemen her gün çiçekler getirilir, geçitler, mitingler, gösteriler, yürüyüşler... Olağanüstü günlerin anıları yaşar burada. Atatürk, sağında solunda İnönü ve Çakmak'la yan yana durur yıllardır.

(Arkası 13 Sayfada)

TT-500693

EVET/HAYIR

(Baştarafı 2. Sayfada)

"Bir de günlük hayat vardır" diyor Gülersoy. "Durgun, tek-düze, birbirine benzer günler, ardi ardına dizilir durur. Taksim'e her gün insanlar gelir, insanlar gider. İç semtlerden taşıtlarla gelenler, bu meydanda inerler, ötesine yaya devam ederler. Ya İstiklâl Caddesi'nin seline karışırlar, ya Ayazpaşa'nın, Sıraselviler'in daha tenha kaldırımlarına sapar ve kaybolurlar."

Eskiden tramvaylar döner dururdu alanda. Bir durak vardı. Kimi, tramvayını bekler; kimi, dostunu, arkadaşını, sevgilisini.. Ben 1930'lardan sonrasını bilirim. Hele 40'lı, 50'li yıllar! Sanat evrenine yeni girmiş bir hevesli genç olarak Taksim'deki Eftalofos Gazinosu, durak yeri, daha sonra İnönü gezisi bizlere sayısız anılar yaşatmıştır unutulmayan... Tıpkı Gülersoy'daki etkileri bir dönemin gençleri olarak hepimiz yaşamışızdır.

"Ama bütün bu sahneler, Taksim Alanı'nda, dediğim gibi, 1940'lar-60'lar arası zaman parçasının görünümüdür. Kısa-cık bir çeyrek yüzyıl. Kısa, ama o benim neslimin hayatı."

İstanbul Kitaplığı'nın yeni bir yayını: "*Taksim.*" Gülersoy'un bir İstanbul tutkunu olduğu bilinir. Cebinden harcamalar yaparak bir İstanbul Kitaplığı kurmaya çalışır yıllardan beri... Yabancı yazarların, şairlerin İstanbul konusundaki yapıtlarını dilimize kazandırır. Zaman zaman bu yayınlardan övgüyle söz etmişimdir. Ne var ki bütün bu çalışmalar gereğince ilgi görmüyor. O güzelim kitaplar, Lamartine'in, Nerval'in, Guatier'nin İstanbul anılarını, izlenimlerini yansıtan kitaplar bir türlü bitmek bilmiyor...

"*Taksim. Bir Meydanın Hikâyesi.*" Bir kitap değil yalnız. Oluşumundan bu yana bu ünlü alanın tarihini de veriyor bize. Taksim'in Maksem'den geldiğini, bu alanın ünlü yapılarını, gelişmesini, bu alanda geçen tarihsel olayları, kişileri hem yazıyla hem de belgesel değer taşıyan fotoğraflarıyla veriyor bize... Tek tek resimlere bakmak bile kişiyi eski günlere götürüyor, o günlerde yaşıyor. Taksim adı bu alandaki su haznesinden ötürü verilmiş, daha doğrusu Maksem adı... 2730 metre küp bir hacmi var bu deponun. Bu kadarlık su 1700'lerde Beyoğlu ve Galata'da yaşayanların gereksinimini karşılıyormuş. Cumhuriyet döneminde, özellikle bayramlarda çağlayan gibi akardı bu sular duvardan aşağıya, renk renk ışıklar vururdu üstüne.

İstanbul çocukları Cumhuriyet bayramlarının gezintilerini anımsarlar. Aydınlatılmış alanın gece görüntüsünü görmek vazgeçilmez bir şeydi. Ya tramvayla çıkılırdı buraya ya da sayılı, taksilerden birine binilip bir tur atılırdı kent içinde, özellikle Taksim'den geçilerek, Taksim'deki o renkli suların akışı izlenerek... Gülersoy da o çocukluk anılarını şöyle anlatıyor:

"*Karanlık geceler içerisinde sadece duvardan çağlayan suların seslerinin duyulduğu ve onların renkli boya ve ışık oyunlarının hayranlıkla seyredildiği yıllar çok gerilerde kaldı. Ama ben hâlâ çok seyrek olarak geçtiğim Taksim gecelerinde bu duvarın önünde yürürken, bir eli, sadakor elbisesini giymiş ve üzeri puanlı papyon kravatını takmış babasının elinde, öbür eli, solukça mantolu, ince bir hayal figürü gibi sessizce yürüyen melek annesinin elinde kalabalık arasında yürümeye çalışan ve hayran hayran duvardaki su ve ışık oyunlarını seyreden, kıvırcık saçlı, sakin ve romantik çocuğu görüyorum.*"

Bu güzel kitapta Taksim anıtı, alana genel bakış, Kristal gazinosu, Talim yeri, Kışla, Kabristan, Etap Oteli ve Sıraselviler, Taksim'deki ünlü sinema -ki bugün de orada duruyor- Kilise, İstiklâl Caddesi'ne giriş gibi bölümleri apayrı birer belgesel değer taşımaktadır. Yalnız yazıyla değil fotoğraflarla da bizleri o eski günlere götürüyor. Bildiğimiz, ama daha çok bilmediğimiz yönleriyle Taksim Alanı'nı bugünkü yarınki kuşaklara tanıtıyor. Bu güzel çalışması için Gülersoy'a ne denli teşekkür etmek az... Ama Eminönü, Beyazıt gibi alanların öykülerini, eski-yeni görüntülerini içeren kitapları da beklediğimizi eklemek isterim. İstanbul Kitaplığı'nı tüm okurlarıma öğütlemekte de yarar görüyorum.

Kişisel Arşivlerde İstanbul Belleği
Taha Toros Arşivi

* 0 0 1 5 0 0 6 9 3 0 0 6 *